

22 אוגוסט 2019

הנדון: קול קורא מספר 10746 של משרד הבריאות לתמיכה ברשויות מקומיות לביצוע תכניות במסגרת המיזם "אפשריבריא בעיר"

אוגוסט 2019 – מענה לשאלות הבהרה

1. בהמשך לפרסום קול קורא מספר 10746 של משרד הבריאות לתמיכה ברשויות מקומיות לביצוע תכניות במסגרת המיזם "אפשריבריא בעיר" לשנת 2019, התקבלו שאלות מנציגי הרשויות במייל ובמפגש חשיפה, טבלה זו מרכזת את השאלות שהתקבלו מנציגי רשויות ותשובות כפי שנתקבלו ממשרד הבריאות והתכנית הלאומית אפשריבריא.
2. יובהר כי אין נוסח השאלות המפורט להלן זהה בהכרח לנוסח שנשאל על ידי הפונים.
3. אלא אם כן נאמר אחרת לכל המונחים והמושגים במכתב זה תהיה הפרשנות כפי שנכתב בקול קורא.
4. אין להסתמך על הסבר או פירוש שניתן בעל-פה או בכתב או בכל דרך אחרת, השינויים האמורים יכללו רק במסמכים ופרסומים רשמיים בנוגע לקול הקורא.
5. מסמך זה מפורסם באתר האינטרנט של משרד הבריאות בלינק של קול קורא 10746 - <https://www.efsharibari.gov.il/initiatives-and-projects/at-municipalities-2/public-appeal-efsharibari-at-municipalities-2019/>
6. לסיוע בבעיות טכניות ניתן לפנות למערכת התמיכה של פורטל המרכיב"ה בטל: 02-5012443

נקודות חשובות לתשומת ליבכם:

- ❖ **ההחלטה הסופית על חלוקת הכספים כפופה לאישור ועדת התמיכות.**
- ❖ יש למלא באופן מלא את טפסי התכ"מ (תקנון כספים ומשק) כפי שמפורטים בפורטל המרכיב"ה (149 + 150). חשוב לעבוד עם אנשים מתוך הרשות המקומית בעלי ניסיון במילויי קולות קוראים.
- ❖ סכום התמיכה ממשרד הבריאות שירשם בפורטל המרכיב"ה הוא הסכום המקסימלי שמשרד הבריאות יכול לתמוך ברשות כך שיש לכלול כל שלבי החלוקה כפי שמפורט בחלק 6 ב'.
- ❖ בעת עריכת תוכנית עבודה, כולל מרכיבי הערכה ומדידה, ניתן להתייעץ עם אנשי מקצוע רלוונטיים כפי שמפורט בעמוד 8 במסמך זה.
- ❖ הגשת תוכנית עבודה K004 כאקסל פתוח ל- nasimahealth@gmail.com ולמקדמת בריאות במחוז ונפה.
- ❖ בעת מילוי שאלון מדדי אפשריבריא בעיר יש לעבוד על מסמך ה-PDF עם שותפים ברשות, לאחר מכן חובה מילוי מכוון של השאלון, בסיום המילוי המכוון מומלץ לשמור עותק ב-PDF. הגשת השאלון המכוון באמצעות מקש "הגש" ומסך תודה מהווה אישור הגשה.

השאלות והתשובות חולקו לשם הנוחות לתחומים הבאים :

- שאלות בנוגע לעמידה בתנאי סף
- שאלות בנוגע לחלוקת התמיכה לרשויות ושאלות בנוגע לתקציב
- שאלות בנוגע למילוי שאלון מדדי אפשרי בריא
- שאלות בנושא כתיבת תכנית הבקשה לתמיכה
- שאלות שעלו מנציגי רשויות בנושאים אחרים

להלן טבלאות שאלות הפונים (ללא זיהוי שם הרשות המקומית) ותשובות משרד הבריאות לפי נושאים:

שאלות בנוגע לעמידה בתנאי סף		
שאלה	תשובה	
1	מיהם הגורמים שיכולים להגיש בקשת תמיכה? בית ספר? עמותה לקידום בריאות? חברה?	קול קורא 10746 מיועד רק לרשויות מקומיות: "רשות מקומית" – עירייה, מועצה מקומית ומועצה אזורית (להלן – הרשות). ההגשה לקול קורא הינה רק על ידי רשות מקומית במערכת המרכבה. עמותות וארגונים יכולים לתכנן עם הרשות פעילויות וכך להיות מעורבים.
2	א. לאיזו תכלית מיועדת התמיכה ולאיזה גורם היא מגיעה? ב. האם התמיכה שתתקבל בשלב בסוף 2019 מיועדת לביצוע במהלך 2020	א. התמיכה מיועדת לנושא קידום הבריאות ותחומי הפעילות כפי שמופיעים בקול קורא המנוהל דרך המחלקה לקידום בריאות ברשות המקומית לביצוע תכנית העבודה במסגרת "אפשריברי בעיר", למימוש במהלך שנת 2020. ב. התמיכה שתחולק בשלב החלוקה הראשון וכמקדמה מיועדת למימוש במהלך שנת 2020 על-פי תכנית העבודה שאושרה.
3	האם מועצה קטנה חייבת תקן של חצי משרה של מקדמת בריאות? האם ניתן להגיש על 2 רשויות יחדיו?	הקול קורא פתוח לעיריות או מועצה מקומית או מועצה אזורית. כל מועצה מגישה עבור יישובי המועצה שלה. לא ניתן להגיש בקשה משותפת. כמו כן, כל אחד מהמועצות האזוריות חייבות לעמוד בתנאי הסף. אחד מתנאי הסף הינו העסקת מתאם הבריאות בחצי משרה לפחות, בהתאם לסעיף 5 ג' בקול קורא 10746.
4	אנחנו ישוב קטן האם נוכל להגיש תחת האשכול האזורי?	קול קורא 10746 מיועד לרשויות מקומיות: "רשות מקומית" – עירייה, מועצה מקומית ומועצה אזורית (להלן – הרשות). ועמידה בתנאי סף. ההגשה לקול קורא הינה רק על ידי רשות מקומית. אנו מקווים שבעתיד תהיינה אפשרות להגיש מטעם אשכול, אך בקול קורא זה לא ניתן.
5	תחת איזה אגף ברשות מתאם הבריאות ישב?	ההחלטה היא החלטה של הרשות המקומית בא משרד הבריאות אינו מתערב, אחד מתנאי הסף הינו העסקת מתאם הבריאות בחצי משרה לפחות, בהתאם לסעיף 5 ג' בקול קורא 10746. קיום אגף בריאות תלוי בגודל ומבנה הרשות ממליצים שיהיה מחלקה או אגף נפרדים, או כפיפות ישירה למנכ"ל.
6	האם מנהל מחלקת ספורט שנמצא בחצי משרה בתפקיד יכול למלא את התפקיד מתאם?	מנהל מחלקת הספורט שעובד בחצי משרה ואינו משמש מתאם בריאות בחצי משרה נוספת לפחות אינו עומד בקריטריונים של קול קורא 10746. ראה סעיף 5 ג'.
7	ברשויות שיש להם מעבר למתאם אחד מי יכול לנהל את המיזם?	אם יש מנהל המחלקה מומלץ שיגיש בשם האגף, כל עוד הוא עומד בכל תנאי הסף ויכול לשמש מתאם על פי הקול קורא 10746.
8	מתאם הבריאות משתתף בקורס קידום בריאות של רשת ערים בריאות השנה, שמסתיים בספטמבר האם זה מתאים לתנאי סף?	מתאם בריאות שמשתתף בקורס קידום בריאות של וההשכלה המתאימים לפי סעיף 5 ג' יכול לשמש מתאם בריאות לקול קורא 10746. בסיום הקורס יש להעביר עותק של התעודה למר עאסי נאסים רכז רשויות ארצי מיזם אפשריברי בעיר nasimahealth@gmail.com

שאלות בנוגע לעמידה בתנאי סף, המשך	
שאלה	תשובה
9	<p>איד ניתן לבדוק אם תזונאית בעלת תואר אקדמי או תעודה?</p> <p>ניתן לבדוק באתר משרד הבריאות במקצועות בריאות או לפנות לעמותת עתיד. http://www.atid-eatright.org.il</p>
10	<p>עיריית X לא הייתה פעילה ברשת ערים בריאות, האם אנחנו יכולים להגיש את הקול קורא?</p> <p>כל רשות מקומית ללא קשר להיותה חברה ברשת ערים בריאות יכולה להגיש, בתנאי שתעמוד בתנאי הסף המופיעים בקול קורא</p>
11	<p>היו שתי מפגשים אך הרכב המשתתפים היה שונה האם זה עומד בתנאי הסף?</p> <p>כפי שרשום בפרק 5 ד' בתנאי הסף לתמיכה ובהתייחס לשאלתך: על הרשות להוכיח באמצעות פרוטוקולים קיומה של ועדת היגוי פעילה, וכי הועדה התכנסה לפחות פעמיים, ב- 12 החודשים האחרונים שקדמו למועד בקשת התמיכה, על פי ההרכב שמצוין בקול קורא. יתכן כי חלק מהמוזמנים אינם מגיעים לכל הפגישות של הועדה, חשוב בפרוטוקולים להדגיש את המוזמנים והמשתתפים.</p>
12	<p>ברשות שלנו מתקיים שלחן עגול/ ישיבת בריאות / מועצת בריאות, האם זה יכול לשמש כוועדת היגוי?</p> <p>אם ההרכב של המפגשים עומד בקריטריונים של 5 ד' בקול קורא 10746 לוועדת היגוי יש להגיש פרוטוקולים בהתאם שימש כעמידה בתנאי סף.</p>
13	<p>אנחנו לא מעסיקים בחצי משרה "מתאם בריאות" (יש לנו מתאמת בריאות אבל זה כתפקיד נוסף ולא באחוזי משרה), האם לא נוכל להגיש את הקול קורא? במידה ולא, איך אפשר להתחיל בתהליך גיוס מתאם בריאות, האם יש קול קורא לכך?</p> <p>אחד מתנאי הסף של קול קורא 10746 המופיעים בסעיף מספר 5 עמוד 2 הוא: הרשות הצהירה כי העסיקה לפחות בשנה שקדמה לשנת התמיכה, מתאם בריאות בהיקף של חצי משרה לפחות. על כן במידה ומתאמת הבריאות אינה מועסקת בלפחות חצי משרה בשנה האחרונה לא תוכלו לגשת לקול קורא זה. במידה ומתאמת הבריאות מועסקת במשרה מלאה כאשר חצי משרה לפחות מיועד לתפקיד ייעודי של מתאמת בריאות הרי זה אפשרי. קריטריונים למנהלי בריאות עירונית/ יישובית מוגדר במשרד הפנים.</p> <p>http://www.moin.gov.il/LOCALGOVERNMENT/local%20authority/human_assets/DocLib1/%D7%9E%D7%A0%D7%94%D7%9C%20%D7%99%D7%97%D7%99%D7%93%D7%AA%20%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%90%D7%95%D7%AA.pdf</p> <p>אנו ממליצים לכם לעקוב אחרי אתר משרד הבריאות והמרכז לשלטון מקומי בדבר פרסומי קול קורא בשנה הבאה.</p>
14	<p>אין לנו מתאם כעת אבל אנחנו רוצים להתכונן לשנה הבאה, איך מגדירים תפקיד מתאם לצורך מכרז?</p> <p>המתאם יכול להיות מתאם הבריאות הקיים או מנהל לתכנית העומד לפחות בקריטריונים של מתאם הבריאות. "מתאם בריאות" – עובד מטעם הרשות או עובד של חברה או גוף המועסקים ע"י הרשות או נותן שירותים חיצוני המועסק ע"י הרשות, שתפקידו להטמיע מהלכים ועקרונות של קידום בריאות בתפקוד העירוני היום יומי במטרה לשפר את בריאות כלל התושבים בעיר. בנוסף רשות המעוניינת לגשת לקול קורא צריכה להראות עמידה בתנאי סף בהתאם לסעיף 5 ג'. אנו ממליצים שבמידה ויש רצון להעסיק גורם נוסף או להיערך לעמידה בסטנדרטים לשנים הבאות למנות מתאם בהתאם לקריטריונים כפי שמופיעים בהגדרת מנהלי בריאות עירונית/ יישובית במשרד הפנים.</p> <p>http://www.moin.gov.il/LOCALGOVERNMENT/local%20authority/human_assets/DocLib1/%D7%9E%D7%A0%D7%94%D7%9C%20%D7%99%D7%97%D7%99%D7%93%D7%AA%20%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%90%D7%95%D7%AA.pdf</p>

שאלות בנוגע לחלוקת התמיכה לרשויות ושאלות בנוגע לתקציב	
שאלה	תשובה
1	<p>האם נדרש להציג מציג עבור תוכנית לקשישים (שלב חלוקה שני) ואם כן מהו ?</p> <p>בשלב החלוקה השני, פעילות ייעודית לקשישים, על הרשות להציע תכנית לביצוע (שיכולה להיות מורכבת ממספר תוכניות/ פעילויות), גובה התמיכה שתינתן הינו סכום שלא ידוע מראש, ונגזר מסכום שיחולק בקרב כל הרשויות שזכאיות.</p> <p>כיון שהתכנית הנ"ל היא אופציונלית רשות תרשום את התכנית שהיא מתחייבת לבצע במסגרת קול קורא זה בטופס K004, בעלות שהיא תבחר כשהיא מודעת שאחוז התמיכה של המשרד אינו ידוע.</p> <p>לתשומת לב, כידוע הסכום המקסימלי של התמיכה על כלל התוכנית, לא יעלה על 90% מהתוכנית שהוגשה (ראו סעיף 10 ח).</p>
2	<p>בתוכנית קשישים, מה קורה אם לא אושר כל התקציב המבוקש ממשרד הבריאות אלא רק חלק ממנו? האם מתבצעת חלק מהתוכנית עד גובה ההשתתפות?</p> <p>בשלב החלוקה השני, פעילות ייעודית לקשישים, על הרשות להציע תכנית לביצוע (שיכולה להיות מורכבת ממספר תוכניות/ פעילויות), גובה התמיכה שתינתן הינו סכום שלא ידוע מראש, ונגזר מסכום שיחולק בקרב כל הרשויות שזכאיות.</p> <p>במידה ורשות לא תבצע את התוכנית שהוגשה, הכספים יקוזזו מהתמיכה.</p>
3	<p>האם רשות שאינה יכולה להתחייב לביצוע תכניות או להתחייב למציג הנדרש בגובה התמיכה המקסימלי האפשרי על-פי שלב חלוקה שלישי, לא תוכל להנות מהתמיכה בשלב החלוקה הראשון ולהיחשב כרשות שתיהנה ממיתוג אפשריבריא בעיר?</p> <p>עמידה בתנאי סף וההגשות המלאות הן קובעות תמיכה בשלב החלוקה הראשון ואישור להיחשב כרשות שתיהנה ממיתוג "אפשריבריא בעיר". ניתן להגיש תוכנית לתמיכה שאיננה בגובה המקסימלי האפשרי על-פי הטבלה, חשוב שהתכנית שמוגשת לתמיכה תיכתב בהתאם ליכולת ההתחייבות והביצוע, יחד עם זאת לא ניתן יהיה להגישה בשלב אחר. עמידה בתנאי סף כוללת מינימום ביצוע של תכנית עבודה בכל שנה גם אם משרד הבריאות אינו תומך כלל.</p>
4	<p>האם יש סיכוי שהתקציבים לחלוקה לא יספיקו לכל הרשויות ? ויהיו רשויות שלא יקבלו תקציב בשלב החלוקה השלישי?</p> <p>כן מקרה כזה יכול להיות שלב החלוקה השלישי הינה תמיכה עד לגובה מסגרת התקציב שהוגדרה בטבלה בעמוד 5 תחולק לרשויות על-פי סדר הניקוד שקיבלו כל עוד נותרו כספים לחלוקה. למען הסר ספק, יתכן ולא כל הרשויות שעמדו בתנאי הסף וקיבלו תמיכה בשלב החלוקה הראשון והשני יקבלו תמיכה בשלב החלוקה השלישי.</p>
5	<p>א. במידה ונותרים כספים לאחר סיום שלב החלוקה השלישי כל רשות שעמדה בתנאי הסף תקבל תמיכה נוספת באופן הבא: לפי היחס שבין הציון שקיבלה הרשות על פי אמות המידה שבתוספת, לבין סך כל הציונים שקיבלו כל הרשויות הזכאיות יחדיו. למען הסר ספק, רשות לא תהא זכאית לקבלת תמיכה מעבר ל-90% מהוצאות הרשות על התוכנית. סעיף 6 ב' (4).</p> <p>לתשומת לב- במידה ויחולקו כספי תמיכה בשלב חלוקה זה יש לשים לב שתכנית העבודה שהוגשה על גבי טופס K004 מכילה עוד סעיפים שהרשות מתכוונת לבצע או שהמציג של הרשות גדול יותר מהמינימום הנדרש (בחלוקה 3). בכל מקרה יש לשים לב שהסכום המקסימלי שמשרד הבריאות יכול לאשר אינו יכול להיות נמוך מהסכום המבוקש במסמכי המרכבה (טופס 149,150).</p>
6	<p>האם ניתן להציג את המשכורת של המתאם כחלק מהמציג של הרשות לתכנית העבודה ?</p> <p>בקול קורא שמספרו 10746 מודגש כי התמיכה במסגרת מבחנים אלה תינתן רק עבור תכניות ופעילויות בנושא בקשת התמיכה לשנת 2020, לא כולל עלות העסקת מתאם הבריאות.</p> <p>העסקת מתאם הבריאות היא המציג של הרשות כחלק מתנאי הסף ולתמיכה בשלב החלוקה הראשון.</p>

שאלות בנוגע לחלוקת התמיכה לרשויות ושאלות בנוגע לתקציב, המשך		
שאלה	תשובה	
7	האם חדר כושר מסובסד לתושבים/ חלל ציבורי בתוך מבנה למטרות פעילות גופנית יכול להוות פעילות לתמיכה במסגרת תוכנית באפשריבריא?	בהחלט כן. תחת תחום 3.1 : עיצוב סביבה ומתקנים המאפשרים פעילות גופנית לתושבים בגילאים שונים במרחב העירוני (בפארקים בגני משחקים, מדרכות, מבני ציבור וכד'), באמצעות פעולות כגון : הקמת מתחמי משחקים פעילים לילדים (משחקים של פעם וכד'), סימון מסלולים (הליכה, רכיבה וכיו'); התקנה של הצללה, מתקנים לשתיית מים, תאורה; ושילוט להדרכה של תחנות פעילות גופנית במרחב הציבורי, במדרגות של מבני ציבור ועוד. בינוי והפעלה של חדר כושר יהיו על-פי תקנים ותקנות כמקובל
8	האם אפשר לכלול בתקציב תשלום לגורם מקצועי עבור איסוף נתונים או עיבוד נתונים למטרות הערכה של הפעילות?	בהחלט כן. אנו מעודדים לבצע תכניות המלוות בהערכה ומדידה ומכאן עלויות לגורם מקצועי לביצוע חלק זה הן חלק מהתכנית שעליה ניתן לבקש תמיכה מהמשרד
9	האם ניתן להציע פעילות שתבצע רק במידה ותקבל תמיכה נוספת במסגרת החלוקה הרביעית?	כן, ניתן לציין פעילות אחת או יותר ב- K004 שתהיה חייבת להתבצע במידה ויאושר תקציב בשלב החלוקה הרביעי. אישור סופי לתוכנית יאושר לאחר הטמעת שינויים והערות במידת הצורך בהתאם לסעיף 10 ב.

שאלות בנוגע למילוי שאלון מדדי אפשרי בריא		
שאלה	תשובה	
1	באחריות מי מילויי השאלון המקוון "מדדי אפשרי בריא בעיר" ברשות?	ראש העיר והגזבר מעידים על מילוי השאלון בהצהרה K004 יחד עם זאת המילוי עצמו לרוב מתבצע על ידי מתאם הבריאות תוך קבלת מידע מגורמים רלוונטיים ברשות המקומית – כגון אגפי ספורט, חינוך, גזבר ועוד.
2	מילאתי את השאלון באתר, מדדי אפשריבריא בעיר, כיצד אדע שהטופס התקבל.	בסיום מילוי שאלון מדדי אפשריבריא בעיר, חשוב להקיש בכפתור הגש. לאחר מכן מופיע הודעת תודה אשר מהווה אישור אוטומטי שהשאלון הוגש. השאלונים ייבדקו בתום תקופת ההגשה לקול קורא.
3	שאלות על שבילי אופניים ושבילי הליכה – הערכה שקשה כי יש לנו מרחב כפרי עם שדות ושם יש הרבה שטחים להליכה ורכיבה. כיצד לענות?	מדובר בשבילי הליכה ורכיבה מסומנים באחריות של הרשות, אם השטחים הנוספים מסומנים ובאחריות הרשות ניתן להוסיף ולהעריך סך ק"מ של המסלולים. מטרת המידע שנאסף הערכה של תשתיות קיימות והשוואה לאורך זמן.

שאלות בנושא כתיבת תכנית הבקשה לתמיכה		
שאלה	תשובה	
1	<p>א. לאיזה שנה מיועדת תוכנית העבודה לבקשת התמיכה? ב. האם צריך להגיש תוכנית העבודה של שנת 2019?</p>	<p>א. הקול קורא נועד לתמוך ברשויות לפעילויות שיתקיימו במהלך שנת 2020, בהתאם לכך תוכנית העבודה לשנת 2020 מוגשת לתמיכה על פי המסמך המובנה K004 (סעיף 5 א'). ב. כן, הגשת תוכנית של 2019 הינה תנאי סף סעיף 5 ו' ואותה צריך לצרף למרכבה K005.</p>
2	<p>פעילות ייעודית לקשישים שאושרה על ידי משרד הבריאות: א. האם מדובר על תכניות מובנות לפעילות לקשישים? ב. האם מדובר על תכניות שאנחנו צריכים לבנות ולהגיש אליכם לאישור? האם צריך לקבל אישור לפני שמגישים את התכנית בקול קורא? ג. האם תוכנית לקשישים מוגשת באותו תוכנית עבודה?</p>	<p>א. הפעילות לקשישים ניתן להגיש מתוכנית שמורכבת בפעולות על פי הקישור בתוספת שניה א.1. עמוד 11 בקול קורא לינק: https://www.efsharibari.gov.il/media/1705/kol-kore-elderly-efsharibari-at-municipalities-10746.pdf ב. ניתן להציע תוכניות אחרות מומלץ להתייעץ לפני כתיבת התוכנית עם אנשי קשר בתחום תוכניות לקשישים: אחינועם בן עקיבא- מליניאק, אשל AchinoamB@jdc.org; ד"ר דורית רובינשטיין, משרד הבריאות, dorit.rubinstein@moh.gov.il לא צריך לקבל אישור לתוכנית מראש, כל התוכניות יאושרו לאחר הגשה על ידי האגף לגריאטריה במשרדה בריאות לאחר ההגשה. ג. תוכנית לקשישים מוגשת בתוכנית העבודה הכללית K004 תחת תחום 1.</p>
	<p>אנחנו רשות שמגישה בפעם הראשונה, האם תוכנית העבודה הנוכחית של 2019 שאנחנו צריכים להראות חייבת להיות לפי המתכונת של אפשריבריא?</p>	<p>בקול קורא 10746 חייבים להגיש תוכנית עבודה של שנה קודמת ללמד על פעילות בתחום קידום בריאות על פי סעיף 5 ו', זה לא חובה שאלו יהיו כל הפעולות על פי התבנית וחובות של הקול קורא.</p>

שאלות שעלו מנציגי רשויות בנושאים אחרים		
שאלה	תשובה	
1	<p>מי מחליט על אמות מידה לניקוד הבקשות?</p>	<p>ניקוד הבקשות נעשה ע"י וועדה מקצועית מטעם משרד הבריאות בפקוח ועדת התמיכות של משרד הבריאות.</p>
2	<p>א. יש צפי מתי הוועדה תתכנס? ב. מתי יתבצע חלוקת התמיכה לתוכנית עבודה?</p>	<p>א. ועדת התמיכות של המשרד תתכנס לאחר מועד הגשת הקול קורא ובסיום הערכת המסמכים על ידי ועדה מקצועית למטרות חישוב אמות מידה לניקוד. תשובות יתקבלו לפני תום שנת 2019. ב. חלוקת התמיכה על פי אבני הדרך אשר מפורטים בסעיף 6.5</p>

המלצות כלליות וסיוע:

1. חשוב לערב את השותפים השונים לתכנית ובמיוחד מנהלי מחלקות חינוך וספורט, את ועדת ההיגוי, וכן לערב מבעוד מועד הגורמים הבכירים ברשות על מנת לאשר גובה ההתחייבות התקציבית הנדרשת.
2. כדאי להיעזר בגורמים הבקיאיים בהגשה של קולות קוראים לרשויות במרכבה ולהיערך למילוי כל המסמכים והטפסים מבעוד מועד.
3. חשוב להסתמך על מיפוי או סקר במידה ובוצע בעבר ברשות, וכמובן על שאלון המדדים אותו אתם נדרשים למלא במסגרת הגשת קול קורא זה. חלק ממדדי בריאות מובאים במפת הבריאות היישובית – פורטל המידע הגיאוגרפי של משרד הבריאות <https://gis.health.gov.il/HealthMap>
4. ניתן להיעזר במדריכים הבאים:
 - ❖ עיר בריאה http://www.healthycities.co.il/upload/infocenter/info_images/02102010201836@arimsofi.pdf#page
 - ❖ עיר מקדמת תזונה בריאה - מ.ב.ט.י.ח.ה http://www.healthycities.co.il/upload/infocenter/info_images/04112017220348@tzunamavticha.pdf#page
 - ❖ תכניות ייעודיות לקשישים: <https://www.efsharibari.gov.il/media/1705/kol-kore-elderly-efsharibari-at-municipalities-10746.pdf>
 - ❖ אפשריבריא בעיר ב-10 צעדים <https://www.efsharibari.gov.il/initiatives-and-projects/at-municipalities-2/ten-steps-to-efsharibari/>
5. ניתן להיעזר בגורמים המתמחים בכתבת תכניות קידום בריאות, ובגורמים מקצועיים בהתאם לנושא התכנית:
 - ❖ רשת ערים בריאות – <http://www.healthycities.co.il>
 - ❖ עמותת עתיד מרכזת רשימה של תזונאיות מוסמכות - <http://www.atid-eatright.org.il>
6. במידה ונדרש סיוע נוסף
 - ❖ ניתן לפנות ללשכות הבריאות ולהתייעץ עם מקדמות הבריאות ובהתאם לזמינותם, לפרטי לשכות הבריאות: <https://www.health.gov.il/UnitsOffice/LB/Pages/default.aspx>
 - ❖ ניתן לקבל שעת ייעוץ טלפוני עם מר נאסים עאסי, מרכז אפשריבריא בעיר nasimahealth@gmail.com
 - ❖ ניתן לפנות אילנה שמלה ללום מרשת ערים בריאות לייעוץ על כתיבת תוכנית עבודה לתמיכה, כולל נושא מדידה והערכה, ilana.healthycities@masham.org.il
 - ❖ בנושא תוכניות לקשישים ניתן לפנות לאחינועם בן עקיבא- מליניאק, אשל AchinoamB@jdc.org ד"ר דורית רובינשטיין, משרד הבריאות, dorit.rubinstein@moh.gov.il